

SIKKERHETS DATABLAD

1. Identifikasjon av kjemikaliet og ansvarlig firma

Revisjonsdato:	05.03.2007
Handelsnavn:	Ardex: 9, A37, AM100, B10, B12, B14, BS, BS Flex, EB2, F3, F11, FF, FK, FL, FS, GK, K300, K301, S9, X7, X7 plus, X701, X701S
Produkttype:	SEMENT- OG MØRTELER
Anvendelsesområde:	Ardex: F3, F11: Veggsparkel. Ardex: S9, X7, X7 plus, X701, X701S: Flislim. Ardex: AM100, B10, B12, B14, EB2: Betongmørtel. Ardex: BS, BS-Flex, FF, FK, FL, FS, GK: Fugemasse. Ardex K300, K301: Gulvsparkel. Ardex A37: Hurtigsettende betongmørtel for betonggulv. Ardex 9: Forseglingmiddel.
PR-nr:	Ardex: 9: 40585, A37: 120027, AM100: 75421, B10: 40856, B12: 40574, B14: 40584, BS: 40575, BS Flex: 75995, EB2: 44107, F3: 40588, F11: 43588, FL: 44108, FS: 44109, GK: 40587, K300: 40583, K301: 120028, S9: 41975, X7: 40580, X7 plus: 44106, X701: 42933, X701S: 75604
Nødtelefon1:	Giftinformasjonssentralen: 22 59 13 00
Leverandør/omsetter:	Ardex Skandinavia as
Besøksadresse:	Jerikoveien 10B
Postnummer	1067
Poststed:	Oslo
Land:	Norge
Telefon:	+ 47 22 61 05 00
Telefax:	+ 47 22 61 05 75
E-post:	ardex@ardex.no
www:	http://www.ardex.no
Kontaktperson:	Tore Carlson

2. Viktigste faremomenter

IRRITERENDE

Helsefare:	Irriterer luftveiene og huden. Fare for alvorlig øyeskade.
Annen informasjon:	Tilleggsinformasjon Virker etsende i fortynnet form. Ardex 9: Ved blanding av to komponenter må HMS-databladene for begge komponentene følges.

3. Opplysninger om kjemisk sammensetning

Cas-nr	EC-nr	Navn	Kons.(vekt%)	Fareklasse/Anm.
1305-62-0	215-137-3	Kalsiumhydroksid	0-5	Xi; R41
65997-15-1	266-043-4	Portlandsement	20-100	Xi; R37/38-41
13463-67-7	236-675-5	Titandioksid	0-5	
1309-37-1	215-168-2	Jern(III)oksid	0-5	
14808-60-7	238-878-4	Kvarts, ikke respirabelt	0-55	
544-17-2	208-863-7	Kalsiumdiformat	0-3	Xi; R36/38

Tegnforklaring: T+=Meget giftig, T=Giftig, C=Etsende, Xn=Helseskadelig, Xi=Irriterende, E=Eksplosiv, O=Oksiderende, F+=Ekstremt brannfarlig, F=Meget brannfarlig, N=Miljøskadelig IK=Ikke Klassifiseringspliktig

Ingrediens informasjon	Se fullstendige R-setninger under punkt 16.
------------------------	---

4. Førstehjelpstiltak

Innånding:	Oppsøk frisk luft, skylt munnen med vann og puss nesen grundig Oppsøk lege hvis symptomene ikke forsvinner.
Hudkontakt:	Fjern forurensete klær. Vask huden med såpe og vann. Oppsøk lege hvis symptomene ikke forsvinner.
Øyekontakt:	Åpne øyet godt, fjern eventuelle kontaktlinser og skylt straks med vann (helst øyeglass). Oppsøk lege omgående. Fortsett skyllingen til legen overtar behandlingen.
Svelging:	Skyll munnen grundig, og drikk mye vann. Oppsøk lege hvis symptomene ikke forsvinner.
Førstehjelpsinformasjon:	Utfyllende opplysninger Symptomer: Se punkt 11. Når lege oppsøkes, må HMS-databladet eller etiketten vises.

5. Tiltak ved brannslukking

Brann- og eksplosjonsfarer:	Produktet er ikke direkte brennbart.
Annen informasjon:	Unngå innånding av damp og røykgass, oppsøk frisk luft.

6. Tiltak ved utilsiktet utslipp

Sikkerhetstiltak for å beskytte personell:	Bruk det samme personlige verneutstyret som nevnt under punkt 8.
Sikkerhetstiltak for å beskytte miljø:	Søl må ikke tilføres kloakkavløp og/eller overflatevann.
Egnede metoder for skadebegrensning og opprensning:	Søl må feies/samles opp for ev. gjenbruk og overføres til egnede avfallsbeholdere. Se punkt 13 for kassering.

7. Håndtering og oppbevaring

Håndteringsveiledning:	Se under punkt 8 for opplysninger om forholdsregler ved bruk og personlig verneutstyr.
Lagringsanvisning:	Oppbevares forsvarlig, utilgjengelig for barn og ikke sammen med matvarer, dyrefôr, legemidler o.l. Oppbevares tørt. Holdbarhetstid: Ca. 6 måneder.

8. Eksponeringskontroll og personlig verneutstyr

Ingrediens navn	Cas-nr	ppm	mg/m ³	Adm.år	Anm.
Kalsiumhydroksid			5	-	
Jern(III)oksid			3	-	1
Titandioksid			5	-	
Kvarts, ikke respirabelt			0,3	-	
Sjenerende støv, totalstøv			10	-	
Sjenerende støv, respirabelt			5	-	

Forebyggende tiltak:	Produktet må brukes på steder med god ventilasjon. Rennende vann og øyeglass må være tilgjengelige. Vask hendene før pauser og før toalettbesøk, og når arbeidet er slutt.
Åndedrettsvern:	Ved utilstrekkelig ventilasjon må det brukes åndedrettsvern med P2-filter.
Øyevern:	Bruk vernebriller/ansiktsskjerm.
Arbeidshansker:	Bruk vernehansker av plast eller gummi. Gjennembruddstiden er ikke bestemt for produktet. Skift hansker ofte.
Annen informasjon:	Alt personlig verneutstyr skal overholde gjeldende CEN-standarder. Anmerkninger 1: beregnet som Fe. Kontrollmetoder Samsvar med Administrative normer kan kontrolleres med yrkeshygieniske målinger på arbeidsplassen.

9. Fysiske og kjemiske egenskaper

Tilstandsform:	Pulver
Ekspløsjonsomr., % - %:	Ikke-eksplosiv -
Løslighet i vann:	Uløselig
pH løsning:	11-12
Annen informasjon:	Relativ tetthet: 1,1-1,7 g/ml Antennelighet: Ingen Selvantennelsestemperatur: Ikke selvantennende

10. Stabilitet og reaktivitet

Stabilitet:	Produktet er stabilt når det brukes i henhold til leverandørens anvisninger.
Reagerer med:	Reagerer med syre under varmeutvikling.

11. Opplysninger om helsefare

Innånding:	Innånding av støv kan virke irriterende på de øvre luftveiene.
Hudkontakt:	Kan virke irriterende på huden, kan medføre rødme. Virker etsende i fortynnet form.
Øyekontakt:	Meget irriterende for øynene, forårsaker rødme og økt tåreproduksjon. Kan forårsake alvorlige øyeskader. Virker etsende i fortynnet form.
Svelging:	Svelging kan gi ubehag. Kan irritere slimhinnene i munnen og mage/tarmkanalen.
Akutte og kroniske skadevirkninger:	Gjentatt eksponering Ingen kjente.

12. Opplysninger om miljøfare

Mobilitet:	Produktet er ikke mobilt.
Nedbrytbarhet:	Produktet er ikke biologisk nedbrytbar.
Akkumulering:	Produktet er ikke bioakkumulerbart.
Annen informasjon:	Unngå utslipp til kloakkavløp eller overflatevann.

13. Fjerning av rester og avfall

	Samle søl og avfall i lukkede, tette beholdere for kassering i henhold til reglene om behandling av farlig avfall.
--	--

Generelt:	EAL-kode: Avhenger av bransje og bruk, for eksempel 17 01 06 Blandinger eller frasorterte fraksjoner av betong, murstein, takstein og keramikk som inneholder farlige stoffer
	Størknet sement er ikke-farlig avfall. Kontakt lokale myndigheter for å få anvisninger om avfallshåndtering. Bruk nedenstående kode for avfallsregistrering.
	EAL-kode: Avhenger av bransje og bruk, for eksempel 17 01 07 Andre blandinger av betong, murstein, takstein og keramikk enn dem nevnt i 17 01 06.

14. Opplysninger om transport

Varenavn/Proper Shipping Name:	
UN-nr:	
Farlig gods ADR/RID:	Nei
Farlig gods IMDG:	Nei
Farlig gods IATA/ICAO:	Nei
Generell transport info:	Produktet dekkes ikke av reglene for transport av farlig gods på vei og sjø i henhold til ADR og IMDG.

15. Opplysninger om lover og forskrifter

Handelsnavn:	Ardex: 9, A37, AM100, B10, B12, B14, BS, BS Flex, EB2, F3, F11, FF, FK, FL, FS, GK, K300, K301, S9, X7, X7 plus, X701, X701S
--------------	--

Farebestemmende komponenter:	
R-setninger:	R37/38 Irriterer luftveiene og huden. R41 Fare for alvorlig øyeskade.
S-setninger:	S26 Får man stoffet i øynene: skylk straks grundig med store mengder vann og kontakt lege. S39 Bruk vernebriller/ansiktsskjerm.
EF-etikett:	Nei
Annen informasjon:	Farebetegnelse: Irriterende Faresymboler: Xi Inneholder - Annen merkning Inneholder et reduserende stoff som reduserer løselig krom IV. Det reduserende stoffet er aktivt når det lagres på et tørt sted i 6 måneder etter angitt pakkedato. Kromatreduksjonen vil avta ved oppbevaring i fuktige omgivelser, f.eks. på byggeplasser. Åpnet emballasje må lukkes tett etter bruk, og produktet bør brukes opp så snart som mulig. Viktigste kilder Se punkt 16.

16. Andre opplysninger

Erstatter HMS-datablad av:	14.07.2006
Leverandørens merknader:	Anvendelsesbegrensninger Skal bare brukes mens det vannløselige kromnivået er lavere enn 2 mg/kg tørr sement. Særlig opplæring Ingen spesiell opplæring er nødvendig, men grundig kjennskap til dette sikkerhetsbladet er en forutsetning. Bransje Byggebransjen. Viktigste kilder Forskrift om klassifisering, merking m.v. av farlige kjemikalier, FOR 2002-07-16-1139. Forskrift om liste over farlige stoffer (Stofflisten), 01.01.2002, 29. ATP. 2005-utgaven av ADR og 2004-utgaven av IMDG. Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften), FOR 2004-06-01-930. Forskrift om utarbeidelse og distribusjon av helse-, miljø- og sikkerhetsdatablad for farlige kjemikalier, FOR 1997-12-19-1323. Forskrift om løselig seksverdig krom i sement, FOR 2005-01-25-47 Utfyllende opplysninger Dette HMS-databladet er utarbeidet på bakgrunn av de opplysningene leverandøren har gitt om fysiske/kjemiske egenskaper og samtlige innholdsstoffer i produktet. Endringer er blitt gjort i følgende punkter 1, 8, 16.
Risiko-setninger(fra pkt.3):	R36/38 Irriterer øynene og huden. R37/38 Irriterer luftveiene og huden. R41 Fare for alvorlig øyeskade.

